

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Габриела Белова – ръководител на катедра „Международно право и международни отношения” в Югозападен университет „Неофит Рилски”

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на науките 8.Искусства, професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Мениджмънт в екранните изкуства (авторско право)“

I. Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академична длъжност „професор“ в професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Мениджмънт в екранните изкуства (авторско право)“ е обявен в ДВ, бр. 37 от 17.05.2022 г. за нуждите на Националната академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов”- София. УНСС. На първото заседание на научното жури, проведено на 20.07.2022 г., ми е възложено да изготвя становище за целите на настоящия конкурс.

II. Данни за кандидата

Единствен кандидат в настоящия конкурс е доц. д-р Марияна Георгиева Лазарова. Следва да бъде обърнато внимание, че кандидатът има две завършени магистърски степени - по право (от ЮФ на СУ „Климент Охридски”) и впоследствие по кинознание (НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов”). Академичната ѝ кариера следва своето закономерно развитие, като от 1996 г. работи последователно като преподавател, старши преподавател, асистент и доцент в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов”. През 2013 г. придобива ОНС „доктор“ по кинознание, киноизкуство и телевизия (диплома № 018/21 юни 2013г. от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“), а от 2015 г. е доцент по мениджмънт в екранните изкуства в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ (свидетелство № 020/23.01.2015г.). Освен солиден преподавателски опит в областта на киноизкуството и авторското право, следва да бъде подчертано, че кандидатът притежава и предходен опит като практикуващ юрист, а и като изпълнителен директор на дружество за колективно управление правата на продуцентите на звукозаписи и музикални видеозаписи и на артистите-изпълнители.

III. Съответствие с изискванията на чл. 29 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането му и вътрешния правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов”

Член 29 ЗРАСРБ в приложимата му за настоящия конкурс редакция и чл. 73 от вътрешния Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НАТФИЗ „Кр. Сарафов” предвиждат шест кумулативни изисквания, на които следва да отговарят лицата, които заемат академичната длъжност

„професор” – (1) придобита ОНС „доктор“, (2) заемане за срок не по-малък от две години на академичната длъжност „доцент“, (3) представяне на публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания, които не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, (4) представяне на други оригинални научноизследователски трудове и публикации, които се оценяват по съвкупност, (5) покриване на минималните национални изисквания по чл.26 ЗРАСРБ и (6) липса на доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове.

Кандидатурата на доц. д-р Марияна Лазарова отговаря на горепосочените изисквания, на минималните национални изисквания и на изискванията на НАТФИЗ, като по редица показатели представените материали значително надхвърлят необходимия брой точки. В настоящия конкурс доц. Лазарова е представила монографично изследване на тема: „Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудио-визуални произведения”, публикувано през 2022 г. от издателство „Водолей”, София. Представеното монографично изследване не повтаря дисертационния труд на кандидата. Кандидатът изпълнява минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3, както и изискванията по чл. 26, ал. 5 ЗРАСРБ, като в представената документация по конкурса са приложени съответните доказателства. Следва да се отбележи, че доц. д-р Марияна Лазарова безспорно разполага с необходимия дългогодишен преподавателски опит, натрупан, както при провеждането на лекционни курсове в рамките НАТФИЗ, но също така и като ръководител на множество уъркшопи, майсторски класове, а също така и на магистърски програми.

IV. Научни трудове, представени за участие в конкурса

Доц. д-р Марияна Лазарова участва в конкурса с монографично изследване “Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудио-визуални произведения”, издателство „Водолей”, София, 2022 г., 303 с., ISBN 978-619-7533-13-2, както и с втора монография „The Centaur of Albion. Traditions and their Transformations in the British Cinema of the 90s of the 20th Century”- Vodolei Publishing 2019г., София, ISBN:978-954-9415-99-5. За участие в конкурса от кандидата са представени също така и десет статии (една на английски език), публикувани в авторитетни издания в областта на изкуствата. По показателите в група Г, където изискуеми са 200 точки, от кандидата са представени публикации, формиращи 325 точки. Цялостната творческа продукция доказва една последователност в научните и педагогическите усилия, въз основата на по-широк тематичен кръг от интереси и оригинална изследователска методология. По показателите от група Д - изискуеми са 80, за кандидата са представени 165 точки от цитирания и рецензия за реализирани авторски продукти или творчески изяви в специализирано издание в областта на изкуствата. Всички цитирания, представени за рецензиране, са от категорията цитирания в монографии и колективни токове с научно рецензиране. Доц. д-р Марияна Лазарова отговаря напълно

изискванията на закона и по отношение на последната група Е от наукометричните показатели, тъй като има участие в национален научен проект, а също така уъркшопи, майсторски класове и др. Следва особено да бъде изтъкната и получената награда за професионално майсторство през 2015 г. от Българската филмова академия към СБФД в категория „Филмова теория, история и критика” за нейната книга „Кентавърът от Албион. Традиции и техните трансформации в британското игрално кино от 90-те години на 20-ти век.“ – изд. „Просвета”, София, 2014 г. ISBN: 9789540130606.

V. Оценка на научноизследователската и научно-приложна стойност на научните публикации, представени за участие в конкурса от кандидата

Научно-изследователската дейност и постижения на доц. д-р Марияна Лазарова са от съществено значение, както за специалистите в областта на театралното и филмовото изкуство, но също така представляват принос към българската правна наука, представляват интерес и за практикуващите юристи, тъй като запълват празнота в правото, засягайки модерните интерактивни начини за дистрибутиране на защитено съдържание в дигиталната епоха. Представената монография “Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудио-визуални произведения” е първи по рода си монографичен труд в областта на екранните изкуства с фокус върху авторскоправната проблематика, свързана със създаване и последващо използване на аудио-визуални произведения. Монографичният труд представлява многоаспектно и интердисциплинарно изследване на начините на управление на сродните права на професионалните филмови продуценти в цифрова среда и изграждането на иновативни и ефективни стратегии, лицензионни режими и бизнес модели, базирани на използване на творческо съдържание. Изборът на тази нелека проблематика предполага сериозни познания, но и критичен поглед както към вътрешния правов ред, но също така и към международноправната рамка и към правото на ЕС. Въведен е специфичен понятиен апарат, включващ „дигитална лицензия”, „компютърно генерирано съдържание”, „криейтив комънс”, ОКУП и др. Националната нормативна регулация е анализирана в контекста на реформиране на европейската рамка за постигане на единен и по-добре функциониращ пазар на авторски права и за справяне с предизвикателствата, които поставят пред правноносителите новите технологии и дигиталната конвергенция.

Монографичното изследване е пример за прецизна и добросъвестна работа с огромен брой библиографски, информационни и документационни източници. Авторката познава добре авторскоправната реформа в ЕС и е наясно относно необходимостта от развитие и промени в българското законодателство. Това ми дава основание да твърдя, че до настоящия момент в българската доктрина не е правено подобно теоретично изследване с такъв фокус и обобщение. Представената монография безспорно има оригинален и приносен характер за българската наука. Правната теория тук догонва практиката, която вече от години се сблъсква с някои нежелани аспекти, засягащи

авторското право в дигиталния свят. Всички изводи са защитени и са резултат на самостоятелна изследователска работа.

Предмет на научен интерес за кандидата е област, която има важно значение и от гледна точка на развитието на европейските интеграционни процеси. Правното познание за изключително иновативна област в рамките на ЕС, каквато е развитието на единен дигитален пазар, придобива популярност и признание в българската правна наука, благодарение на монографията и на цялостната научна продукция на доц. д-р М. Лазарова, което доказва широкия диапазон на научно-изследователските интереси на кандидата и усета ѝ към остро актуални и дискуссионни проблеми с важно практическо измерение.

Доц. д-р М. Лазарова владее отлично правно-логическия анализ, езикът ѝ е богат и красноречив, изказът е прецизен и добре структуриран. От монографията личи сериозна експертиза, задълбоченост и отговорност към високите стандарти за академично творчество. От представените в конкурса други публикации прозира личност с висока култура и интелект, способна на самостоятелно и критично мислене.

Приемам посочените от кандидата доц. д-р Марияна Лазарова научни и научно-приложни приноси, така, както са формулирани. Специално бих си позволила да отбележа обаче изложението за т. нар. осиротели произведения, както и за ограничаването на авторските права при използването им от лица с увреждания.

Личните ми впечатления от доц. д-р Марияна Лазарова биха могли да бъдат обобщени, както следва: изключително взискателна към себе си, притежава широка обща култура и се отличава с рядко срещана колегиалност и етичност.

VI. Заключение

Въз основа на положителната оценка на представените от кандидата научни публикации – предмет на рецензиране в настоящия конкурс, както и с оглед на цялостната ѝ преподавателска и изследователска дейност, може да се направи обоснован извод, че доц. д-р Марияна Георгиева Лазарова напълно отговаря на изискванията на чл. 29 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на останалата релевантна правна уредба. Напълно убедено подкрепям кандидатурата ѝ за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Мениджмънт в екранните изкуства (авторско право)“ за нуждите на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, поради което предлагам на членовете на почитаемото научно жури, а впоследствие и на Факултетния съвет, да гласуват положително.

проф. д-р Г. Белова